

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

70 de ani de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial

Mai multe evenimente, dedicate celei de-a 70-a aniversări de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, au fost organizate pe 9 mai în toate localitățile Republicii Moldova. Principala manifestare a avut loc la Complexul memorial „Eternitate” din capitală, la care au participat președintele R. Moldova, Nicolae Timofti, Primul-Ministru Chiril Gaburici, Mitropolitul Chișinăului și al Întregii Moldove, ÎPS Vladimir, deputați, membri ai Guvernului, ambasadori, politicieni și veterani de război.

Șeful statului s-a adresat participanților la eveniment cu un discurs, în care a menționat printre altele:

(...) S-au împlinit 70 de ani de la încheierea celei mai mari conflagrații pe care a cunoscut-o omenirea. Comemorăm

astăzi victimele celui de-al Doilea Război Mondial și ne închinăm în fața celor care au luptat și s-au jertfit pentru ca lumea

să arate mai bine. Încetarea operațiunilor militare, a bombardamentelor, a salvelor de tun și a rafalelor armelor automate au permis Europei și altor continente și regiuni să revină la reedificarea unor societăți în care să domnească legea, concilierea și bunăstarea.

Acest drum spre normalitate nu a fost ușor pentru nimeni, nici pentru noi. Chiar și după război a trebuit să trecem prin perioade grele, în care bunii noștri au fost exterminați, deportați, înfometați și persecutați. Vremea, însă, cicatrizează suferințele. Resentimentele pe care le avem din cauza durerilor care ni s-au pricinuit trebuie atenuate și uitate.

Iată de ce 9 mai este o zi în care vorbim despre pace și despre capacitatea umană de a î-și înfrânge pornirile război-

(Continuare în pag. 3)

În zilele de 9-10 mai, la Chișinău, a fost marcată Ziua Europei, considerată drept sărbătoarea păcii și unității. Cu acest prilej, în capitală au fost organizate mai multe evenimente.

În Piața Marii Adunări Naționale (PMAN) a fost deschis „Orășelul european 2015”. La ceremonia de inaugurare au participat președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, Primul-Ministru, Chiril Gaburici, șeful delegației UE în țara noastră, Pirkka Tapiola, primarul capitalei Dorin Chirtoacă, alți oficiali.

Nicolae Timofti a ținut un discurs în fața participanților la manifestațiile dedicate Zilei Europei.

„Mai întâi de toate, aș dori să vă felicit cu prilejul

frumoasei sărbători a Zilei Europei, o zi în care popoarele vechiului continent au decis să pună bazele unui viitor comun. A unui viitor în care să nu mai fie loc pentru războaie, genocide, ideologii totalitare, deportări, amenințări cu forța, foamete și multe alte nenorociri, la care au fost supuși milioane de europeni în trecut.

(...) Acest proiect născut din frământările postbelice s-a dovedit a fi atât de viabil și atractiv, încât spațiul european s-a extins constant și a crescut de la 6 țări la început, la 28 de state, câte are Uniunea Europeană în prezent.

(...) Este de o importanță

vitală pentru viitorul Republicii Moldova, ca toți cetățenii să conștientizeze necesitatea modernizării societății, bazată pe valori europene și să nu

cadă pradă ficțiunilor populiste despre trecutul luminos.

Am vorbit și voi mai vorbi cu alte ocazii despre proble-

mele actuale, pe care le cunoaștem cu toții. Sunt multe și dureroase: corupția, economia ineficientă, agricultura necompetitivă, exodul forței

de muncă. Însă, toate acestea nu sunt produsul eforturilor noastre de integrare europeană ci, din contră, sunt efectul întârzierii și amânării unor reforme necesare, spre care ne îndeam-

nă insistent și partenerii noștri europeni.

(Continuare în pag. 3)

Ziua Europei la Chișinău

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, l-a primit la Reședința de stat pe

Întrevedere Nicolae Timofti – Sorin Ducaru

ambasadorul Sorin Ducaru, asistent al Secretarului General al Alianței Nord-Atlantice, șef al Diviziei pentru noile riscuri de securitate din cadrul NATO.

Părțile au purtat consultări în vederea dezvoltării

capabilităților structurilor de securitate ale Republicii Moldova în cadrul actualelor proiecte de cooperare cu Alianța Nord-Atlantică.

Discuția a vizat, între altele, consolidarea capacităților de contracarare a riscurilor de

securitate informațională și cibernetică.

De asemenea, cei doi oficiali au făcut un schimb de opinii despre situația din regiune și din raioanele de est ale Republicii Moldova.

Relațiile SUA – R. Moldova sunt în ascensiune

Statele Unite ale Americii vor continua să sprijine Republica Moldova în consolidarea statului de drept și dezvoltarea mediului de afaceri.

Declarația a fost făcută de Secretarul de Stat-Adjunct pentru Comerț, Bruce Andrews, în cadrul întreprinderii cu Președintele Parlamentului Andrian Candu. „Vă vom oferi tot sprijinul necesar în dezvoltarea

țării deoarece vrem să vedem Republica Moldova o țară de succes, puternică și prosperă”, a declarat oficialul american, încurajând autoritățile de la Chișinău în continuarea agen-dei de reforme.

A. Candu a mulțumit autorităților americane pentru sprijinul important oferit Republicii Moldova, inclusiv prin intermediul diferitelor programe de dezvoltare. În ultimii 22 de ani, Republica Moldova a beneficiat de asistență financiară din partea SUA în valoare totală de circa 1,2 mlrd. dolari SUA, inclusiv 20,66 milioane de dolari, în anul 2014.

Potrivit Președintelui Parlamentului, reforma justiției,

dezvoltarea statului de drept și combaterea corupției reprezintă obiective principale pentru autoritățile de la Chișinău, iar realizarea acestora va contribui la crearea unui mediu de afaceri atractiv pentru investitori. „Există voință politică, care, îmbinată cu sprijinul partenerilor de dezvoltare și aplicarea prevederilor Acordului de Asociere și a celui de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, ne vor ajuta să îmbunătățim mediul de afaceri din Republica Moldova și climatul investițional”, a menționat Andrian Candu.

În cadrul întreprinderii, Președintele Parlamentului s-a referit și la importanța modifi-

cării și completării cadrului legislativ pentru îmbunătățirea climatului de afaceri și crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea businessului. Potrivit speakerului, până la sfârșitul sesiunii de primăvară Parlamentul își propune, în calitate de priorități legislative, discutarea și aprobarea noii Legi a Procuraturii, modificărilor la legislația bancară, cea din sistemul energetic și din sectorul justiției.

Președintele Parlamentului a reiterat interesul Republicii Moldova de a fi inclusă în calitate de țară beneficiară a Programului Compact II din partea Corporației „Provocările Mileniului”.

Decizia a fost aprobată la prima ședință din acest an a Biroului executiv al Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective (CNCNC), care a fost prezidată de Primul-Ministru al Republicii Moldova, Chiril Gaburici.

Timp de câteva luni, ședințe ale Comisiei nu s-au organizat, din motiv că au fost operate modificări la organigrama Guvernului și, ca urmare, în prezent nu există

un vicepremier în problemele sociale, responsabil de coordonarea intersectorială și consultările pe domeniu.

„Am dispus delegarea atribuțiilor tuturor Comisiilor naționale, conduse anterior de vicepremierul pentru probleme sociale, către ministerele de resort. Referitor la activitatea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, am decis să-mi asum responsabilitatea de Președinte, pentru o coordonare promptă și eficientă a activității acestei Comisii importante”, a precizat Primul-Ministru. Chiril

Gaburici a pledat pentru o comunicare eficientă în vederea identificării soluțiilor optime la problemele din domeniu.

În cadrul ședinței, membrii Biroului executiv au aprobat Planul de activitate al CNCNC pentru anul 2015, la care au contribuit toți participanții dialogului social – Guvern, Sindicate și Patronate. Totodată, s-a decis ca prima ședință plenară a CNCNC, în noua componență, să fie organizată în ziua de 25 mai curent, la Guvern. Pe ordinea de zi au fost incluse trei chestiuni, printre care și subiectul privind executarea

hotărârii Guvernului ce vizează minimalizarea practicii de achitare a salariilor „în plic” și a muncii „la negru”.

La întrunire a fost prezentată și informația privind activitatea Organizației Internaționale a Muncii în Republica Moldova în domeniul dialogului social. Prezentă la ședință, Coordonatorul național al OIM în Republica Moldova, Ala Lipciu, a făcut o trecere în revistă a activităților organizației și a confirmat intenția OIM de a acorda, în continuare, asistență tehnică și financiară pentru dialogul social în Moldova.

Comisia națională pentru consultări și negocieri colective își reia activitatea

(Sfârșit. Început în pag. 1)

nice. Este o zi în care n-ar trebui să existe loc pentru revanșă, jubilar, accente triumfaliste sau ură. Mai cu seamă că se cunoaște că în timpul războiului soarta i-a trimis pe consăngenii noștri să lupte pe ambele fronturi, deseori unii împotriva celorlalți.

Războiul al doilea mondial ne-a arătat, prin zecile de milioane de victime și distrugerile masive pe care le-a provocat, că ciocnirea deliberată a popoarelor nu poate fi niciodată o soluție pentru depășirea disensiunilor apărute.

(...) Valorile civilizației europene prind rădăcini în Republica Moldova, unde locuiește un popor dornic de pace și înțelegere. Una dintre aceste valori este toleranța. Sunt

convins că avem capacitatea să însușim pe deplin asemenea lucruri de preț, pentru ca împreună, solidari, să avansăm pe calea integrării europene. Experiența de dezvoltare a Europei Occidentale în perioada postbelică ne demonstrează că acest obiectiv este posibil, în pofida diferențelor de viziune și opinie."

După discursurile oficiale, asistența a depus flori la plăcile comemorative și monumentele „Focul veșnic”, „Stela Eroilor Moldoveni” și „Maica îndurată”. Mitinguri de comemorare și depuneri de flori au fost organizate în toate localitățile R. Moldova, iar în catedrale și biserici

au fost oficiate servicii divine.

În R. Moldova sunt în viață puțin peste o mie din participanții la cel de-al Doilea Război Mondial. Potrivit unui proiect de lege, aprobat la finele lunii aprilie curent de către Parlament, aceștia vor primi anual, în ajunul zilei de 9 mai, ajutoare materiale unice în mărime de 10 mii de lei. Proiectul mai prevede că alocația lunară de stat primită de veteranii celui de-al Doilea Război Mondial va crește cu 300 de lei și va constitui 700 de lei. Totodată, această categorie socială va fi scutită de plata pentru serviciile comunale și va beneficia de patru mii de lei pentru com-

pensarea cheltuielilor destinate întreținerii stării de sănătate.

Cel de-al Doilea Război Mondial a fost un conflict armat generalizat, la mijlocul sec. XX, care a cuprins cea mai mare parte a globului, fiind considerat cel mai mare și cel mai ucigător război neîntrerupt din istoria omenirii. Potrivit unor date, aproape 270 de mii de moldoveni au participat la această conflagrație, dintre care aproximativ 69 de mii nu s-au întors de pe câmpul de luptă. În componența Armatei Sovietice au fost încorporați aproximativ 260 de mii de moldoveni, iar mai mult de șapte mii au luptat în Armata Română.

70 de ani de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial

Ziua Europei la Chișinău

(Sfârșit. Început în pag. 1)

Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, care a fost semnat și ratificat anul trecut, este un instrument extrem de util și binevenit în acest sens. Aplicarea lui, în conformitate cu Agenda de Asociere, ne va facilita enorm implementarea reformelor necesare și, prin aceasta, apropierea de Uniunea Europeană.

Vom continua și eforturile noastre de diversificare a surselor de aprovizionare cu gaz natural și energie electrică, conectându-ne la sistemele energetice europene, prin intermediul României.

Republica Moldova este singura țară din Parteneriatul Estic care se bucură de regimul fără vize cu Uniunea Europeană. Acest fapt este expresia capacității noastre de a îndeplini niște cerințe concrete ale Uniunii, având în față o finalitate clară.

Peste două săptămâni,

la Riga va avea loc cel de-al patrulea Summit al Parteneriatului Estic. Vom merge acolo cu capul sus și vom pleda ferm pentru continuarea parcursului european, care are și el o finalitate clară, aderarea la Uniunea Europeană. Pentru că așa este corect, pentru că acesta este viitorul nostru!

Dragi prieteni,

Haideți să ne bucurăm împreună de această zi frumoasă. Să ne pătrundem de spiritul european al împăcării și al demnității umane. Pornind de la acest minunat „Orășel European” să facem în așa fel

ca întreg Chișinăul să devină un oraș european, iar Republica Moldova – o adevărată țară europeană!

La mulți ani, Europa! La mulți ani, Republica Moldova!"

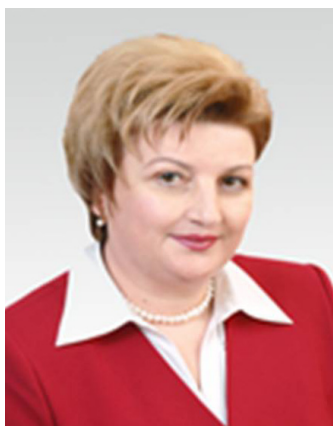
„Republica Moldova este pe un drum care va duce la o societate echitabilă, o justiție imparțială, or, modernizarea se va face cu implicarea fiecărui cetățean. UE va sprijini R. Moldova pe această cale pentru că interesul acestei țări de a trăi în pace și bunăstare este și interesul nostru”, a menționat în discursul său Pirkka Tapiola.

Sloganul manifestării din acest an a fost „Moldova în pas cu Europa”, iar delegația Uniunii Europene a pregătit pentru oaspeți un șir de acțiuni. În cadrul dezbaterilor publice din PMAN, vizitatorii au putut discuta cu oficiali europeni despre diverse probleme, inclusiv parcursul european al țării noastre. Tot aici au fost instalate mai multe corturi, unde au fost pregătite și servite doritorilor specialități culinare naționale din diverse țări europene.

„Orășelul European” a întrunit 19 misiuni diplomatice ale statelor membre UE în R. Moldova, fiind prezentate zeci de proiecte realizate în țara noastră cu finanțare europeană. Totodată, programul a inclus o școală de limbi europene, acțiuni de divertisment și instruire pentru copii și tineri, un master-class de dansuri, expoziții etc.

„Orășelul european 2015” s-a încheiat în seara zilei de 10 mai cu un concert susținut de Orchestra Filarmonicii Naționale.

Cor. „F. P.”

Valentina STRATAN,
deputat în Parlamentul
Republicii Moldova

CORRESPONDENTUL: Fiind o personalitate marcantă în domeniul medicinei, care a fost motivația de a studia la Academia de Administrare Publică?

Valentina STRATAN: Ceea ce m-a motivat să studiez un domeniu absolut străin pentru mine, și anume la Academia de Administrare Publică (2000-2002), a fost rezultatul implicării mele în politică din anul 1996. Eram vicepreședinte al Partidului Democrat și îmi dădeam bine seama că trebuie să fiu un lider puternic și competent, însă acest lucru putea fi demonstrat având cunoștințe și abilități suficiente. Simțeam nevoia de cunoștințe în acest domeniu, îndeosebi când mergeam să mă întâlnesc cu oamenii din teritoriu, fie cu activități de partid sau cu cetățeni din diferite raioane, pe care încercam, în primul rând, să-i conving să se implice mai activ în administrarea localităților lor, rezolvarea problemelor și buna gospodărire.

Pot spune cu certitudine, că în mod conștient și în funcție de preferințele mele profesionale, mi-am ales tema tezei de masterat „Partidele politice – element esențial în sistemul politic din Republica Moldova”. Domnul Valeriu Didenko este cel care m-a ghidat în activitatea de cercetare și mi-a fost conducătorul tezei de masterat.

Originară din satul Peresecina, Orhei, Valentina Stratan, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, absolventă a Academiei de Administrare Publică, este un om de știință în domeniul medicinei. A pornit pe această cale de la Colegiul Republican de Medicină din Chișinău, pe care l-a absolvit cu mențiune. Apoi, au urmat studiile la Universitatea de Stat din Tiraspol, Facultatea Biologie, Activitatea profesională a început-o la Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă.

După absolvirea studiilor superioare, a fost angajată la Laboratorul Științific Imunogenetic din cadrul Institutului Oncologic, unde activează până în prezent. Astfel, cu multă dăruire de sine și pasiune, își continuă activitatea științifică, pe care o desfășoară de-a lungul anilor.

În anul 2001, a susținut teza de doctor în științe biologice la specializarea „Oncologie și radioterapie” la Institutul Oncologic. Între timp, a obținut titlul de conferențiar cercetător, specializându-se în materie de imunologie și oncologie.

În ajunul Zilei Academiei de Administrare Publică i-am solicitat un interviu pentru a se pronunța ce au însemnat pentru Dumneai studiile la Academie.

COR.: Ce au însemnat pentru Dumneavoastră studiile de masterat la Academie?

V.S.: Cunoștințele obținute la Academie mi-au oferit multe, foarte multe, în primul rând, mi-au dezvoltat încrederea în forțele proprii. Mă consider o persoană norocoasă, deoarece, la Academie am făcut cunoștință cu mulți colegi extraordinari, care m-au influențat și m-au captivat în relații frumoase de prietenie, de care ne mândrim și astăzi. Până în ziua de azi, pe parcursul activității mele, citez în repetate rânduri, afirmații rostite de unii profesori de la Academie, profesori care m-au marcat și au câștigat tot respectul în schimbul cunoștințelor și valorilor mărețe. N-am să risc să dau nume concrete ca „să nu pierd din vedere” careva personalități remarcabile, care cu atâta tact și măiestrie contribuie, zi de zi, la educarea și cultivarea noilor generații. Cu acest prilej, adresez cele mai înalte aprecieri tuturor profesorilor de la Academie, care mi-au alături cunoștințe la toate disciplinele studiate, dorindu-le activitate prodigioasă și energie inepuizabilă în menținerea verticalității în sistemul educațional.

COR.: În ce măsură cunoștințele acumulate la Academie V-au ajutat în ac-

tivitatea de mai departe, îndeosebi în calitate de deputat în Parlamentul Republicii Moldova?

V.S.: Cu siguranță, cunoștințele teoretice obținute la Academie în procesul de administrare publică îmi sunt utile și își lasă amprenta în toate activitățile mele zilnice. Mă refer atât la activitatea parlamentară și cea politică în cadrul Partidului Democrat din Moldova, în calitate de vicepreședinte, cât și la cea de cercetător științific. Mereu îmi amintesc cum absorbam cu nesaț materialul cu privire la administrarea publică centrală și cea locală, psihologia echipei, dreptul administrativ etc. Pe băncile Academiei am însușit pentru prima dată ce prezintă un buget, din ce se formează și cum trebuie să fie gestionați corect banii publici. Toate aceste cunoștințe îmi sunt de mare folos în activitatea parlamentară, deoarece, în fiecare an, Parlamentul aprobă Bugetul Național, bugetul Asigurărilor Sociale, inclusiv cel al Asigurărilor obligatorii medicale. Acolo am învățat cum trebuie să delegăm unele dintre responsabilitățile noastre colegilor, subalternilor și cum trebuie să dezvoltăm spiritul de echipă, care ne face să fim puternici. Pe această cale, țin să mulțumesc dragilor mei dascăli de la Academia de Admi-

nistrare Publică și să le trimit cele mai călduroase gânduri și aprecieri înalte pentru dedicația muncii dumnealor, pentru deschidere și căldura împărtășită cu noi. Îmi exprim toată recunoștința pentru contribuția valoroasă și plec fruntea în fața Dumnealor.

În prezent, mi-aș dori să existe diferite cicluri/cursuri scurte, cu un program flexibil, organizate pentru deputați, ca-re ar oferi informații utile, de ultimă oră pentru fiecare dintre noi.

După absolvirea Academiei, de-a lungul anilor, am recomandat cu mândrie și altor cunoștințe de-ale mele, inclusiv unor colegi din domeniul sănătății, de a face studii la Academia de Administrare Publică, care și astăzi îmi sunt recunoscători pentru sugestiile mele, în acest sens. Cred că este corect să utilizez această oportunitate, și prin intermediul acestui interviu să le recomand tuturor celor dornici de carte și de cunoștințe în domeniul administrării, managementului și dezvoltării relațiilor internaționale și cele publice, să nu rateze posibilitatea de a studia la Academia de Administrare Publică, studii care sunt, într-un anumit fel, cartea de căpătâi pentru o carieră de succes în orice domeniu de activitate.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

Consolidarea APL – consolidarea cursului european al Republicii Moldova

Elaborarea și implementarea proiectelor investiționale proprii sau în colaborare cu alți parteneri constituie o parte integrantă importantă a activității Academiei de Administrare Publică, scopul fiind participarea nemijlocită la realizarea politicii interne și externe a Republicii Moldova, la perfecționarea continuă a procesului de studii la nivelul standardelor europene și internaționale.

În acest context, inițiem o rubrică nouă „Proiecte în derulare”, unde vom plasa materiale despre implementarea proiectelor în cadrul Academiei de Administrare Publică.

În numărul de azi vom prezenta etapele de realizare a proiectului „**Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale în contextul implementării Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană**” (director de proiect – Tatiana ȘAPTEFRAȚI, doctor, conferențiar universitar), despre lansarea căruia v-am informat în numărul 7, din aprilie 2015, al ziarului nostru.

Cadra științe administrative a demarat implementarea Proiectului instituțional, Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale în Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere la Uniunea Europeană.

Proiectul prevede patru etape:

Etapa 1. Analiza complexă a cadrului de organizare și funcționare a APL în RM (perioada de realizare - anul 2015).

Etapa II. Analiza comparată a sistemelor de APL în spațiul UE (perioada de realizare - anul 2016).

Etapa III. Evaluarea capacității APL și determinarea deficiențelor de funcționare (perioada de realizare - anul 2017).

Etapa IV. Transfer de cunoștințe și aplicarea inovațiilor (perioada de realizare - anul 2018).

Realizarea primei etape, prevăzute pentru anul 2015, include două compartimente:

1. *Analiza sistemului actual de administrație publică locală în Republica Moldova în contextul Acordului de Asociere la UE.*

Obiectivul specific al acestui compartiment este identificarea competențelor necesare ale autorităților publice locale pentru facilitarea implementării Acordului de Asociere la Uniunea Europeană.

Pentru realizarea obiectivului stabilit sunt preconizate mai multe activități de cercetare, inclusiv:

- studierea cadrului legal și instituțional al administra-

ției publice locale din Republica Moldova;

- identificarea controverșelor în cadrul legal național ce reglementează organizarea și funcționarea administrației publice locale;

- identificarea competențelor necesare AAPL pentru implementarea prevederilor Acordului de Asociere;

- elaborarea chestionarelor și realizarea interviurilor cu autoritățile locale;

- organizarea și desfășurarea ședințelor de lucru cu autoritățile publice locale.

2. *Evaluarea procesului de descentralizare în Republica Moldova.*

Obiectivele specifice al acestui compartiment sunt:

- a) evaluarea dinamicii implementării politicilor de descentralizare.

- b) identificarea deficiențelor în implementarea pro-

cesului de descentralizare.

Activitățile de cercetare includ:

- cercetarea cadrului conceptual al descentralizării (concept, principii, forme de descentralizare, modele);

- studierea cadrului integrat al descentralizării în Republica Moldova (strategic, participativ și relaționist);

- evaluarea dinamicii implementării Planului de acțiuni al Strategiei Naționale de Descentralizare, conform compartimentelor: descentralizarea administrativă, descentralizarea patrimonială, descentralizarea serviciilor publice, descentralizarea financiară;

- studierea practicii europene în procesul de descentralizare.

Tatiana ȘAPTEFRAȚI, doctor, conferențiar universitar, director de proiect

AVIZ

În cadrul Proiectului „**Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale în Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere la Uniunea Europeană**” pe data de 27 mai 2015, ora 14.00 în incinta Academiei de Administrare Publică va avea loc **Masa Rotundă „Descentralizare și autonomie locală: oportunități și probleme”**.

Stagiu de cercetare a valorilor democratice americane

Recent, dl Orest TĂRÎȚĂ, doctor în științe politice, conferențiar universitar, șef Catedră științe politice și relații internaționale a Academiei de Administrare Publică, a revenit în țară după un stagiu de cercetare de 8 luni, realizat la Universitatea din Pittsburgh, Pennsylvania, Statele Unite ale Americii, și a acordat un interviu pentru ziarul „Funcționarul Public”.

CORRESPONDENTUL: Domnule Orest Tăriță, ați revenit, recent, din SUA unde v-ați aflat timp de opt luni în calitate de profesor-cercetător la Școala de Masterat pentru Afaceri Publice și Internaționale a Universității din Pittsburgh (Pennsylvania). Care sunt impresiile Dvs. despre această țară?

COR.: Care au fost obiectivele prioritare ale proiectului Dvs și cercetările efectuate pe teren?

O.T.: Înainte de a vă răspunde la această întrebare, vreau să accentuez faptul că, de la începutul aflării mele în America, am fost tratat cu multă atenție și bunăvoință de către Ashley Gayle, coordonator de program

pentru Europa și Eurasia, Fulbright Visiting Scholar Program (CIES) din Washington, și Kevin Kearns, director al Institutu-

COR.: Totuși prin ce s-a manifestat contribuția instituțiilor americane la realizarea proiectului D-voastră?

O.T.: Datorită sensibilității manifestate de către oficialii acestor două instituții - Universitatea din Pittsburgh și Fulbright Visiting Scholar Program - am reușit să administrez eficient timpul destinat cercetării, asistării la lecții, realizării volumului de lucru preconizat și efectuării schimbului de experiență.

COR.: Probabil, ați văzut lucruri noi în timpul aflării D-voastră în Statele Unite și ar fi binevenită o relatare, în acest sens...

O.T.: Totul a fost nou, iar experiența acumulată în această perioadă (septembrie 2014 - ianuarie 2015) s-a răsfărânt benefic asupra activității mele, contribuind maximal la realizarea acestei importante cercetări în domeniul eticii serviciului public și, de asemenea, la o mai bună înțelegere a sistemului de învățământ american în procesul de pregătire a viitorilor specialiști. Am fost foarte impresionat de procesul de predare și de relațiile existente dintre studenți și profesori. Această atitudine generează condiții optime de predare, învățare și pregătire a specialiștilor competitivi în diferite domenii de activitate umană din Statele Unite. Pentru Academia de Administrare Publică ar fi utilă experiența profesorilor americani în organizarea activității de cercetare, căreia ei îi dedică circa 70% din timpul rezervat activității lor și publicarea articolelor științifice

în revistele internaționale de rezonanță.

COR.: Ne-ați vorbit despre metodele de predare la Universitatea din Pittsburgh și folosirea așa-zisei metode integrate în procesul de predare. Ce reprezintă, în esență, aceasta?

O.T.: Aspectul dat a fost discutat împreună cu dl Anibal Perez Linan, doctor în științe politice, șeful studiilor de masterat din cadrul Departamentului de Științe Politice și alți profesori ai Universității. Metodele de predare la această instituție, ca, de altfel, și la alte instituții de învățământ superior din Statele Unite, sunt cele tradiționale, însă o parte dintre profesori pledează pentru metoda integrată, care asigură, în opinia lor, un nivel mai înalt de instruire și asimilare a materiei de către masteranzi. Programul analitic universitar pentru predarea integrată nu prevede divizarea disciplinelor în ore teoretice și practice, acestea reprezentând, de fapt, un tot întreg, iar ritmul vior, dialogul activ și procedeele practice de către cadrele didactice contribuie maximal la asimilarea materiei și realizarea obiectivelor trasate.

Metoda integrată de predare este de real interes și merită să fie luată în calcul și în procesul de predare de la Academia de Administrare Publică, fapt care-l va diversifica și mai mult, asigurându-i ponderea bine meritată.

COR.: Cu siguranță, că un rol important în realizarea proiectului a avut-o studierea izvoarelor clasice și electronice din domeniul eticii serviciului public?

O.T.: Am folosit mai mult

Orest TĂRÎȚĂ: Primul sentiment, pe care-l ai vizitând Statele Unite, este sentimentul ordinii, libertății și respectul demnității umane. Mecanismele statului funcționează ritmic și eficient, iar ordinea existentă în această țară impresionează. Constituția țării a rămas în varianta sa inițială, așa cum a fost adoptată la 1789, cetățenii americani onorând, în mod deosebit, frumoasele sale prevederi, canalizându-și eforturile, zi de zi, întru asigurarea vitalității țării și prosperării ei.

COR.: Ce acțiuni ați întreprins pentru a obține posibilitatea de a vă face stagiul de cercetare în SUA?

O.T.: Am aplicat în cadrul programului Fulbright proiectul Etica serviciului public, considerându-l extrem de important pentru administrația publică din țara noastră, acesta fiind selectat, ulterior, printre cele mai bune ca proiect de interes în domeniul eticii serviciului public.

lui de Leadership, responsabil și profesor la Universitatea din Pittsburgh. Un aport esențial în asigurarea calității cercetărilor mele l-a adus profesorul Peter Madsen, de la Carnegie Mellon University, unul dintre cei mai mari specialiști din domeniul eticii aplicate din Statele Unite și, în coordonare cu el, am evidențiat prioritățile cercetării focusate pe serviciul public, etică și practica constituțională, etica în managementul public, valorile și virtuțile în serviciul public, etica politică, dilemele etice în administrația publică.

Printre obiectivele principale ale proiectului s-au numărat: studierea legislației SUA în domeniul eticii serviciului public, a prevederilor Codului de conduită, cărțile din domeniu și publicațiile științifice ale profesorilor, metodele de luptă cu corupția, efectele și rezultatele sale și care ar fi învățămintele pentru Republica Moldova.

Studiul efectuat recoman-

(Continuare în pag. 7)

Stagiu de cercetare a valorilor democratice americane

(Sfârșit. Început în pag. 6)

timp, studiind și analizând noile cărți și publicații din domeniul eticii, integrității în administrării publice, deciziilor etice și dilemelor morale existente în organizațiile publice și, sunt convins, că am făcut un lucru bun.

COR.: Rezultă că scopul proiectului a fost atins prin realizarea mai multor activități de cercetare?

O.T.: Consider că obiectivele trasate în proiectul meu au fost îndeplinite datorită activităților întreprinse prin studierea experienței americane de mai multe decenii în crearea infrastructurii eticii publice, în special, a sistemului legal comun care reglementează sfera eticii profesionale a funcționarului public. Analiza fundamentală a conceptelor serviciului public în Statele Unite mi-a permis să înțeleg că autoritatea de guvernare derivă de la poporul american și că toți funcționarii publici își exercită obligațiunile lor în interesul public, în conformitate cu normele etice.

COR.: Ce ne puteți spune despre cercetătorii americani din domeniul eticii serviciului public și care ar fi contribuția lor în soluționarea problemelor de ordin etic din administrația publică?

O.T.: În decursul cercetării, am consultat materiale de valoare ale savanților din domeniul eticii serviciului public, precum H. G. Frederickson, Richard Ghere, Charles Garofalo, Donald Menzel, Dean Geuras, James H. Svora și din revistele americane de prestigiu *Public Administration Review* și *Public Integrity Annual Review*. Acești profesori, ca, de altfel, și mulți alții, sunt antrenați permanent în activitățile organizate de către factorii decizionali din conducerea administrației publice centrale și locale din SUA, a diferitelor instituții și organizații sociale, din sfera de afaceri și publicul larg.

COR.: Ce ne mai puteți spune despre prioritățile la compartimentul cercetării eticii serviciului public în plan teoretic?

O.T.: E de remarcat că, printre prioritățile cercetării, s-a înscris și analiza comparativă a conceptelor și ideilor ce vizează problemele din domeniul eticii serviciului public în Europa și SUA, etica serviciului public și rolul său în asigurarea unei bune guvernări în SUA, impactul legislației americane din domeniul eticii serviciului

COR.: De regulă, Programul Fulbright din Washington oferă profesorilor cercetători posibilitatea de a participa și la alte activități în scopul socializării și cunoașterii realităților vieții americane. Ce ne puteți comunica la acest compartiment?

O.T.: Pentru mine a fost extrem de relevantă participarea la Seminarul, organizat de programul Fulbright în Huntsville (Alabama), cu genericul *Democrația și Drepturile Omului* (3-6 decembrie 2014), unde

public asupra instituirii unui comportament etic adecvat al funcționarilor în structurile administrației publice.

COR.: Probabil, că ați asistat și la lecțiile ce țin de etica serviciului public la Universitatea din Pittsburgh?

O.T.: A fost una dintre priorități. Am asistat la cursul *Etică și viața publică* și m-am familiarizat, totodată, cu experiența profesorilor Kevin Kearns, Carolyn Ban, evidențiind, de asemenea, direcțiile principale care urmează să fie implementate în procesul predării disciplinei *Deontologia funcționarului public* de la *Academie*. Experiența obținută în SUA, de o semnificație aparte, îmi va permite să fac modificări esențiale în acest curs care vor fi de un real folos pentru masteranzii și participanții de la cursurile de dezvoltare profesională ale Academiei.

am luat parte la discuții în cadrul sesiunilor și atelierelor împreună cu alți participanți din 60 de țări ale lumii. S-a impus ca un eveniment de neuitat, caracterizat prin zeci de modalități de percepție, analiză și interpretare a problemelor ce țin de democrație și drepturile omului. Unul dintre participanții proiectului a fost onorabilul Tommy Battle, primarul orașului Huntsville, cu care am avut onoarea să dialoghez. În timpul participării la seminar, am avut posibilitatea să fac o prezentare video despre Republica Moldova la școala Columbia, din acest stat, aceasta fiind recepționată cu plăcere de către elevii școlii. Schimbul de opinii a fost folositor, iar turul școlii - impresionant. De asemenea, m-a impresionat nespus de mult înzestrarea tehnică a sălilor de studii și condițiile excelente ale elevilor americani, experiență

care ar putea fi preluată și de către școlile noastre.

La nivelul autorităților locale din Pittsburgh, a fost organizat un tur de două zile la Grove City, diferite ferme agricole și livezi, unde am cunoscut persoane foarte interesante și m-am familiarizat cu specificul agriculturii americane și modul de viață al fermierilor.

A fost de neuitat și vizita întreprinsă la Casa Albă din Washington, unde, în afară de birourile oficiale, au putut vedea secvențe de interes din viața președinților americani și a familiilor lor.

În New-York, am vizitat incinta ONU și sălile unde își țin lucrările Consiliul de Securitate și Adunarea Generală, alte spații ale acestei instituții. Clipe de neuitat mi-a lăsat cascada Niagara cu căderile ei impresionante de apă. Iar sărbătorirea Zilei Recunoștinței într-o familie americană a făcut posibil ca să înțeleg mai bine istoria SUA și unicitatea acestei frumoase sărbători creștine necunoscute, din păcate, în Europa. În timpul aflării în Pittsburgh, am întâlnit oameni de pe diferite continente care m-au apropiat, într-un fel, de modul lor de gândire, tradiții și cultură.

Statele Unite ale Americii este țara posibilităților reale, unde cetățenii pot să-și dezvolte propriile capacități și să-și construiască un viitor fericit.

În sinteză, experiența Fulbright a jucat un rol excepțional în viața mea. Am avut o deosebită plăcere să mă aflu opt luni de zile în cea mai mare democrație a lumii și să mă familiarizez cu realizările poporului american în diferite domenii de activitate umană, să cunosc eficiența legislației americane și respectarea legilor de către cetățeni. Percepția mea despre viață s-a schimbat considerabil.

COR.: Vă mulțumesc pentru interviu.

Interviu realizat de
Ion AXENTII

Regiuni dezvoltate – țară prosperă

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a demarat elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională.

La această temă am realizat un interviu cu dl Valerian BÎNZARU, șef al Direcției generale dezvoltare regională a ministerului.

CORESPONDENTUL: *Care este concepția și care sunt obiectivele principale ale Strategiei?*

Valerian BÎNZARU: Șase ani de implementare a politicii de dezvoltare regională în R. Moldova au demonstrat că implicarea activă la diferite niveluri a administrațiilor publice, a societății civile și a sectorului privat au constituit cea mai bună opțiune în contextul asigurării unei bune guvernări și a unui proces decizional transparent.

De asemenea, pe parcursul acestor ani, s-a încercat a identifica cele mai viabile metodologii cu privire la procesul de planificare și programare strategică, dar și a celor de identificare a proiectelor de dezvoltare regională, astfel încât acestea să fie maxim transparente și specifice necesităților de dezvoltare a regiunilor.

În acest context, la începutul anului 2015, a fost inițiat procesul de elaborare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională 2020. Conceptul acestui document se bazează pe ajustarea politicilor naționale de dezvoltare regională la prevederile acquis-ului comunitar și anume:

- asigurarea unui statut interministerial care va contribui la fortificarea eforturilor de realizare a obiectivelor identificate în politicile naționale specifice domeniilor de intervenție;

- consolidarea capacităților actorilor implicați în procesul de implementare a politicii de dezvoltare regională, prin delegarea unui spectru mai larg de competențe și responsabilități;

- revizuirea organizării teritoriale a regiunilor conform

prevederilor Regulamentului Comisiei Europene cu privire la Nomenclatorul Unic al Unităților de Statistică.

Printre obiectivele de bază, care prevăd schimbarea paradigmei de dezvoltare regională, discutate în prezent în cadrul Grupului de lucru interministerial instituit pentru elaborarea strategiei sunt:

- a) creșterea competitivității regiunilor și a localităților cu potențial de creștere;

- b) consolidarea coeziunii teritoriale și diminuarea procesului de marginalizare;

- c) consolidarea și sporirea capacităților administrațiilor publice locale de atragere a investițiilor în dezvoltarea economică a localităților din zonele rurale prin realizarea proiectelor de dezvoltare;

- d) implementarea unor proiecte complexe bazate pe parteneriate efective și eficiente pentru dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor.

COR.: În elaborarea SNDR, veți colabora cu experți din Polonia?

V.B.: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova are o colaborare fructuoasă cu colegii din cadrul ministerului omolog al Poloniei deja de 4 ani. Printre problemele examinate în această perioadă au fost cadrul instituțional și propunerii de îmbunătățire privind spectrul de competențe atribuite, procedurile de desfășurare ale apelurilor de propunerii de proiecte investiționale și spectrul de intervenții în ceea ce ține de susținerea dezvoltării sectorului privat, fiind, de asemenea, propuse un șir de îmbunătățiri la aceste compartimente, care urmează a fi luate în calcul în procesul de elaborare a Strategiei.

Voi mai menționa aici

experiența avansată a Poloniei, ea fiind printre țările care au obținut cele mai mari succese în realizarea politicii de dezvoltare regională. În acest sens, experții polonezi vor acorda suport în dezvoltarea analizelor socioeconomice la astfel de compartimente cum ar fi planificarea teritorială și spațială și rolul orașelor cu potențial de creștere în dezvoltarea regiunilor. De asemenea, partenerii polonezi vor acorda suport în dezvoltarea obiectivelor strategice.

Proiectul „Suportul administrației publice locale din Republica Moldova în elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională 2016-2020” beneficiază de cofinanțare prin intermediul programului Polish Aid 2015 și are la bază două componente. Prima dintre ele ține de consultanța experților polonezi în elaborarea SNDR 2016-2020 și va fi constituită din patru activități materializate prin patru vizite de lucru ale experților polonezi în Republica Moldova. A doua etapă va avea drept obiectiv monitorizarea și evaluarea politicii regionale și îmbunătățirea planificării spațiale și va fi constituită dintr-o vizită de lucru a 15 reprezentanți ai MDRC în Polonia, precum și o ședință de evaluare generală a proiectului, care va fi organizată în luna decembrie curent, în Republica Moldova.

Trebuie să menționăm că în procesul de elaborare a SNDR 2020, Ministerul beneficiază și de suportul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

COR.: Care va fi nivelul de implicare a autorităților publice locale în elaborarea Strategiei?

V.B.: Cu privire la nivelul de implicare a autorităților locale, trebuie să menționăm că în

cadrul Grupului de lucru sunt reprezentanți ai consiliilor regionale pentru dezvoltare. De asemenea, în paralel, în cadrul regiunilor sunt create comitete de planificare strategică (constituite din reprezentanți ai APL), unde sunt discutate atât aspectele specifice ale elaborării strategiilor regionale cât și ale strategiei naționale de dezvoltare regională.

COR.: Care vor fi beneficiile regiunilor și ale întregii țări de pe urma implementării SNDR?

V.B.: Pentru început, putem vorbi despre unele aspecte ce țin de măsurile de implementare a obiectivelor strategice foarte benefice pentru Republica Moldova, printre care ar fi următoarele:

- strategia va promova inițiative de fortificare a eforturilor de implementare a proiectelor atât din investițiile naționale cât și din cele străine, prin elaborarea „Documentului Unic de Program”, în care vor fi incluse toate planurile de investiții pe termen scurt și mediu, care va conține denumirile proiectelor, sumele alocate și responsabilii de implementare;

- implementarea proiectelor investiționale identificate în cadrul celor patru domenii sectoriale: apă și sanitație, eficiența energetică a clădirilor publice, drumuri locale și regionale, managementul deșeurilor solide.

Drept exemplu, putem menționa unul dintre indicatorii obținuți în urma implementării proiectelor de dezvoltare regională - „Construcția a 4 depozite de deșeuri în raioanele Hîncești, Telenești și Nisporeni a contribuit la lichidarea a 162 de gunoști neautorizate”.

După avizarea ministerelor sectoriale, consultările cu societatea civilă și avizarea de către Consiliul Național de Coordinare a Dezvoltării Regionale, se preconizează ca Strategia Națională de Dezvoltare Regională să fie aprobată de către Guvern la sfârșitul acestui an și publicată în Monitorul Oficial, după care va urma implementarea sa nemijlocită în practică.

Interviu realizat de Vlad IONAȘCU

Destin dedicat serviciului public

„A lucra pentru oameni este o mare responsabilitate și o mare dăruire de sine, - face o concluzie bazată pe ani de activitate în administrația publică Simion Rotaru, primar al orașului Dondușeni, pe parcursul discuțiilor noastre despre ziua de ieri și de azi a orașului, despre orașenii cu problemele lor și anevoioasa muncă de zi cu zi pentru a le crea condiții mai decente de trai și odihnă. - Nu trebuie să vâneze foloase și beneficii personale, altfel nu ai ce căuta la munca aceasta. Mulți primari și-au dat demisia când au înțeles acest lucru. Credeți că e ușor ca permanent să fii disponibil să-l asculți și pe omul cu 4 clase, și pe cel cu doctorat, și să le găsești cheia cea bună pentru problemele lor”.

Sunt gânduri ale unuia dintre cei mai longevivi primari din republică. Ale omului care de mic i-a fost dat să treacă prin greutăți, care l-au format peste ani ca personalitate, care să fie mai aproape de oameni, de nevoile lor. Născut la Gvozdova, Florești, și rămânând de mic orfan de părinți, a fost transferat la casa de copii din Cernoleuca, Dondușeni, unde a absolvit școala medie, apoi a făcut studii la Universitatea Tehnică a Moldovei, după care a activat un timp oarecare ca inginer la asociația de mecanizare din Dondușeni, cum erau timpurile. Calitățile sale de bun organizator și cu inițiativă, de a lucra cu oamenii, de perfecționare continuă i-au deschis calea, care avea să-i hărăzească destinul pentru o viață întreagă - destinul dedicat serviciului public. Mai întâi a activat la comitetul raional de partid, ca mai apoi să fie înaintat la funcția de vicepreședinte al Comitetului executiv raional Dondușeni, pe care a îndeplinit-o cu conștiinciozitate timp de 9 ani de zile.

„Fiind în această funcție, desigur, eram la curent și

cu problemele orașului, - își amintește despre acei ani S.Rotaru. - Dar aveam în seama mea toată economia raionalului și nu era cazul să mă ocup îndeaproape și cu problemele orașului, pentru care trebuia să aibă grijă administrația urbei. Așa că, în mare, eram la curent cu problemele orașului când am preluat conducerea lui, în 1995. M-am hotărât la această decizie pentru că îmi doream să ridic imaginea orașului, devenit deja baștina mea, să-l dezvolt, să-l modernizez, că aveam destulă experiență și viziuni despre orăle frumoase nu numai din republică, dar și de peste hotare. Așa că pentru mine nu mai conta cât de înaltă este funcția pe care o deții, sau să te gândești la o avansare în carieră, doream din tot sufletul să fac ceva concret pentru oameni”.

A venit în fruntea orașului fiind conștient că visteria lui era cam goală, și probleme - o grămadă. Și a luat-o de la început, cu toate că avea să înfrunte obstacole, nepăsarea, chiar aroganța și incapacitatea multora dintre acei cu funcții de răspundere. Dar a mers înainte încrezut în puterile sale și ale echipei sale pentru o renovare viabilă a orașului, pentru confortul cetățenilor. Și această perseverență a sa, de a confirma prin fapte cuvântul dat au făcut ca să ducă neîntrerupt, timp de 20 de ani, adică 5 mandate de primar la rând, misiunea nobilă de a sluji cu credință și dragoste cetățenilor orașului natal.

„Fiecare mandat era o continuare a celui precedent, ceea ce îmi puneam ca scop să duc la capăt cele începute și să respect planurile prezentate cetățenilor orașului. Încrederea oamenilor din oraș îmi dădeau putere și credință că voi putea și în continuare să-mi onorez promisiunile, ceea ce am reușit în mare măsură.

Închei acum al 5-lea mandat. Toate mandatele au avut, cum s-ar spune, încărcătura lor pe măsură. Îndeosebi, primii ani, 1995-1998. Ani foarte grei, cu datorii imense la pensii și salarii, orașul în întuneric, întreprinderi închise. Și o primă prioritate a noastră a fost consolidarea sectorului economic, dezvoltarea parteneriatului public-privat, lansarea primelor proiecte investiționale. Cum se spune, prin greutăți - spre stele. Și am reușit. Am lichidat restanțele la pensii, la salarii, au fost soluționate pe rând alte probleme mai urgente.

Dar vă închipuiți, în acea vreme eră modernă - orașenii noștri fără gaz natural. Am făcut multe drumuri, am elaborat proiecte, ca în 2003 să fie dat în folosință gazoductul Gașpar-Donduşeni cu lungimea de 16 km, fiind investite peste 6 milioane de lei, care a adus flacăra albastră în casele dondușenilor, dar și în instituțiile publice”.

Lucrul pus bine pe roate a dat rezultate bune și în continuare. Astfel, a fost restabilit sistemul de iluminare a străzilor din sursele financiare proprii; au continuat lucrările de gazificare a orașului, fiind conectat la gaze naturale fondul locativ din micraionul fabricii de zahăr în care locuiesc circa 3000 locuitori; a fost finisată prima etapă a proiectului „Aprovizionarea cu apă potabilă a orașului”; a fost deschisă cantina socială și azilul pentru bătrâni; cu aportul FISM-ului și al fondurilor europene au fost repa-

rate capital și în variantă albă toate străzile orașului, două licee, grădinița de copii, alte instituții publice; fost efectuate lucrări de reconstrucție a Stației de epurare a apei și a sistemului de canalizare din oraș unde au fost investite 5 mln. de lei.

La multe dintre aceste lucrări edilitare și-au adus contribuția orașenii ca, de pildă, la repararea și pavarea trotarelor, la amenajarea locurilor de joacă pentru copii, la înverzirea orașului etc.

Sunt rezultate care denotă nu numai străduința de a materializa cele tratate pe hârtie, dar și profesionalismul, lucrul de echipă, la care primarul a ținut să adauge și un alt aspect al reușitelor sale.

„În toate aceste activități mizez, desigur, pe colegii mei, care suntem o echipă înche-gată. Dar permanent am mizat și pe susținerea și ajutorul familiei mele. Fiindcă acasă, toți suntem funcționari publici. Soția, Maria, activează în Direcția economie a Consiliului raional. Feciorul, Marian, colaborator în Direcția finanțe, a studiat economia la Universitatea „Alecu Russo” din Bălți, iar anul trecut a absolvit Academia de Administrare Publică, la specialitatea „Management”. Așa că, deseori, chiar și acasă discutăm despre problemele cu care se confruntă localitatea noastră, multe dintre care persistă în activitatea noastră zi de zi. Fiul poate că va face și doctorantura și eu îl susțin întru totul, iar pe colegii mei îi îndemn să facă masteratul la Academie. Este o cale sigură spre o carieră de succes în serviciul public”.

Sunt multe gânduri frumoase pentru viitorul orașului natal. Or, planurile de renovare și modernizare a urbei nu țin doar de un mandat sau altul. Este o strategie continuă, de o concepție unitară pentru o dezvoltare durabilă, europeană a Dondușenilor, orașul care să fie mândria cetățenilor săi.

Vitalie NICA

Un urmaș al lui Ștefan cel Mare – marele compozitor, Serghei Rahmaninov

Pe 1 aprilie 1873, s-a născut în orașul Novgorod din Rusia Serghei Rahmaninov, renumit compozitor și pianist rus.

Este interesant faptul că, pe linie paternă, Rahmaninov descinde din Ștefan cel Mare, după cum atestă arborile genealogice ale familiei Rahmaninov.

Se știe că fiica lui Ștefan cel Mare, Elena, fiica Evdochiei, numita de ruși Elena Voloșanca (adică româncă), a fost dată în căsătorie cneazului Ivan Ivanovici cel Tânăr (1440-1505), fiul Marelui Cneaz al Moscovei, Ivan al III-lea Vasilevici.

La plecarea sa în Rusia, Elena a fost însoțită de Vasiliu Rahmanin, un nepot al lui Ștefan, de la care a pornit neamul rusesc al Rahmaninovilor.

Se pare că voievodul Moldovei a avut un fiu, Ioan Vecin (Ioan Sused), stabilit la Moscova, a cărui existență nu poate fi probată prin documente (se presupune că ar fi fost un fiu nelegitim). Ioan Vecin a avut doi fiu, Ioan Voloh și Vasiliu Rahmanin. Familia Rahmaninov descinde din acesta din urmă.

În legende ale dinastiei aristocratice rusești Rahmaninov se mai spune că numele lor provine din porecla nepotului lui Ștefan cel Mare – rahman, un cuvânt cu sens peiorativ care însemna un om lenos.

Iată ce spune dicționarul enciclopedic al lui Brokgauz și Efron din 1890: „Rahmaninov – dinastie aristocratică, care și duc neamul din dinastia domnitorilor moldoveni Dragoșești (Mușatini). Unul dintre membrii acestei familii, Vasiliu, cu porecla „Rahman” este întemeietorul familiei nobile ruse Rahmaninov.

În anul 1550, trei Rahmaninovi sunt menționați în cartea Celor o mie de dvoreni și copii de boieri (traducere foarte liberă din slavona veche). Patru Rahmaninovi sunt menționați în asediul Moscovei din 1618, trei, în secolul XVII, au fost voievozi (guvernatori). Gardienii Gherasim și Fiodor Ievlevici Rahmaninov sunt menționați ca participanți la lovitură de palat dată de împărăteasa Elizaveta Petrovna.

Neamul Rahmaninov este introdus în cărțile genealogice ale guberniilor Voronej, Reazan și Tambov.”

Fiind de viță nobilă, muzicianul Rahmaninov nu și-a făcut iluzii asupra sortii care l-ar fi așteptat în Rusia sovietică, astfel că a fost nevoit să se refugieze împreună cu familia în Occident și s-a stabilit în America. Astfel, că la 44 de ani a fost nevoit să ia viața de la capăt: după ce obținuse consacrarea în Rusia în calitate de compozitor, dirijor și pianist-interpret al propriilor creații (simpla menționare a numelui său pe afișe golea instantaneu casele de bilete), Rahmaninov și-a părăsit țara în urma evenimentelor dramatice din octombrie 1917. Pentru a-și restabili situația financiară și

a-și plăti datoriile, singura soluție i s-a părut a fi atunci cariera de pianist-virtuoz, astfel încât a început o muncă îndârjită pentru reconstituirea tehnicii pianistice și însușirea unui repertoriu de concert corespunzător. Scopul său a devenit, de atunci, atingerea perfecțiunii în interpretare.

Iată ce spune, în acest sens, Serghei Rahmaninov.

„Niciodată n-am să trădez melodia, care este firul conducător al muzicii. Ea răsună permanent în ființa mea, ca într-o fantezie de Schumann, și prin intermediul ei percep întreaga lume înconjurătoare.

Melodia este temelia principală a întregii muzici. Inventivitatea melodică, în sensul cel mai înalt al cuvântului, este principalul țel al compozitorului. Dacă nu este capabil să creeze melodii care să aibă dreptul la o îndelungă existență, el are puține șanse să stăpânească vreodată meseria de compozitor.”

În partiturile lui Rimski-Korsakov nu există nici cea mai mică îndoială cu privire la tabloul meteorologic pe care muzica este menită să îl transmită. Când afară e viscol, fulgii parcă

dansează și sar în fața ferestrei și viorile nu se mai aud când soarele se înalță pe bolta cerului, toate instrumentele strălucesc împreună cu el aproape la fiecare măsură; când este vorba de apă, valurile unduiesc și dansează prin orchestră și acest efect nu este obținut prin mijlocul relativ ieftin al unui glissando pe harpă. Sunetul este rece și sticlos atunci când descrie o noapte geroasă și calmă de iarnă, cu cerul spuzit de stele. A fost un mare maestru al picturii cu sunetul orchestral și încă mai avem ce învăța de la el.”

Se spune că odată cu plecarea sa din Rusia, și-a pierdut pentru totdeauna sursa inspirației, că a fost nefericit din această cauză și că activitatea pianistică îi răpea timpul prețios destinat compoziției. Pentru Rahmaninov însă bucuria unui concert reușit echivala cu satisfacția adusă de compoziție, astfel încât, după propriile mărturii, nu avea de ce să sufere. „Iarna sunt pianist, iar vara – compozitor”, spunea el, deși nu respecta mereu această regulă din cauza programului concertistic încărcat, de aici pornind și numeroasele supoziții legate de o așa-zisă „nefericire”.

Îi plăceau lucrurile de calitate: se îmbrăca la cei mai buni croitori, conducea cele mai bune mașini și, desigur, cânta pe cele mai bune pianuri: în urma contractului său cu firma Steinway, pianele de concert puse la dispoziție de aceasta îl așteptau oriunde avea turnee.

S-a stins din viață în Beverly Hills, California, la 28 martie 1943.

O preocupare importantă: studierea și protecția drepturilor omului

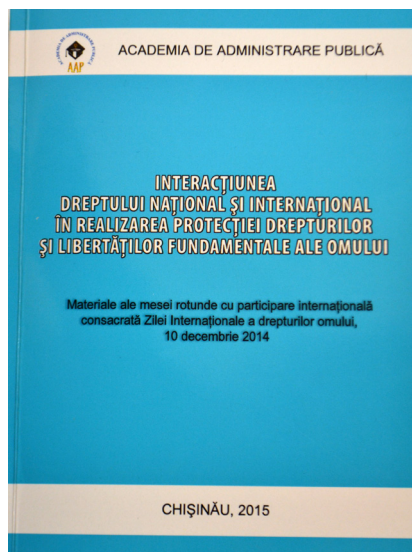
Studierea mecanismelor de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului constituie o preocupare aparte în cadrul activităților didactice și științifico-practice din cadrul Academiei de Administrare Publică. Drept dovadă a acestui fapt sunt conferințele, mesele rotunde, lecțiile deschise și publicațiile științifice realizate la Academie.

Recent, în îngrijirea Catedrei științe juridice a Academiei (șefă Silvia GORIUC, doctor, conferențiar universitar), a apărut o nouă culegere de articole științifice ce vizează protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului cu genericul: „Interacțiunea dreptului național și internațional în realizarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”.

Publicația inserează materialele mesei rotunde din 10 decembrie 2014, cu participare internațională consacrate Zilei Internaționale a Drepturilor Omului.

Atât masa rotundă cât și editarea materialelor acesteia au fost coordonate de un comitet organizatoric în frunte cu dl Andrei GROZA, doctor în istorie, conferențiar universitar, prim-prorector al Academiei de Administrare Publică. Publicația conține 34 de articole științifice și are un volum de 389 de pagini.

Autorii articolelor abordează, într-un cadru mai larg, diverse probleme teoretico-practice legate de mecanismele juridice naționale și cele internaționale implicate în protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Referitor la dreptul internațional sau cadrul juridic al statelor și organizațiilor internaționale privind asigurarea

sociale ale muncitorilor migranți;

- respectarea drepturilor omului în cadrul activităților de creditare din Franța;

- protecția drepturilor omului prin prisma mecanismului de supraveghere a instituțiilor financiare în Uniunea Europeană;

- organizarea și funcționarea Curții de Justiție a Uniunii Europene etc.

În ceea ce privește cadrul juridic și mecanismele naționale de protecție a drepturilor omului, autorii abordează

poliție; protecția egalității de gen; asigurarea drepturilor omului în cadrul procesului penal; garanțiile legale ale dreptului fundamental la viață ș. a.

Vom menționa în mod deosebit profunzimea, actualitatea și originalitatea problemelor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, caracteristice articolelor semnate de Victor POPA, doctor habilitat în drept, profesor universitar, judecător la Curtea Constituțională, Gheorghe COSTACHI, doctor habilitat în drept, profesor universitar, cercetător științific principal, Institutul de Cerce-

tări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, Irina IACUB, doctor în drept, conferențiar universitar interimar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, Ion TIPA, doctor în drept, conferențiar universitar interimar, Academia de Administrare Publică, precum și de mai tinerii cercetători Teodora GORIUC, studen-

tă, Universitatea de Stat din Moldova, Ion GUCEAC, student, Universitatea de Stat din Moldova.

În contextul general al democratizării societății moldovenești, al consolidării statului de drept și al integrării europene a Republicii Moldova, culegerea dată vine să consolideze pilonul principal al acestor aspirații, și anume – protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a mecanismelor de realizare a acestora.

Sergiu CARCEA

***Toate ființele umane se nasc libere și egale
în demnitate și în drepturi.
Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și
trebuie să se comporte unele față de altele
în spiritul fraternității.***

***Din Declarația Universală a Drepturilor Omului,
adoptată de Adunarea Generală a
Organizației Națiunilor Unite
la 10 septembrie 1948***

drepturilor omului, autorii pun în discuție astfel de tematici precum:

- fundamentele juridice specifice ale Uniunii Europene;

- reformarea abordărilor privind instruirea avocaților transnaționali, privite din punctul de vedere al experienței Statelor Unite;

- migrația forței de muncă și rolul acordurilor bilaterale în asigurarea drepturilor

ză, de asemenea, o serie de probleme importante cum ar fi cultura juridico-morală a subiecților puterii în contextul respectării drepturilor omului; importanța autonomiei financiare a Curții Constituționale în cadrul asigurării drepturilor omului; problema „refugiaților ecologici”, dreptul la muncă în sectorul privat; participarea societății la procesul decizional din cadrul administrației publice; formarea profesională a cadrelor de

Acum 15-20 de milioane de ani, Moldova era acoperită de Marea Sarmatică. Apele acestei mări musteau de viață și erau străbătute de milioane de organisme foarte diverse. Marea Sarmatică semăna destul de mult cu Marea Coralilor din prezent, din largul Australiei, unde astăzi se află una dintre cele 7 minuni ale lumii - Marea Barieră de Corali. Coralii sunt niște organisme marine care cresc în colonii, în număr mare și sunt capabili să secrete carbonat de calciu (aceeași substanță din care este compus calcarul), formând, astfel, schelete exterioare ca piatra. În decurs de mii de generații, noile colonii de corali cresc

Atunci când nivelul apelor scade, recifele ies la suprafață, formând insule, cum ar fi, de exemplu, celebrii atoli din Pacific.

Când apa se retrage definitiv, iar reciful coralier rămâne în întregime pe uscat, atunci apar formațiunile pe care le numim astăzi stânci sau toltre. În lume sunt foarte puține astfel de stânci, iar Moldova este una dintre cele câteva țări norocoase, care păstrează această comoară sarmatică și care se numește Toltrele Prutului.

Camenca, râuri care se varsă în porțiunea Prutului de Mijloc. Deși fragmentate puternic în mai multe locuri, lanțurile de recife se mai prezintă și astăzi ca un organism unitar ce se întinde pe o distanță de aproape 200 de km. Deci dacă ar fi să le localizăm, Toltrele Prutului nu se află direct pe malul Prutului, ci în bazinele afluenților Prutului, la o distanță de câțiva km de malul stâng al Prutului.

Prin geneza și înfățișarea lor neobișnuită, toltrele au și un ecosistem aparte, de stânci. Aici întâlnim șopârle de un verde aproape ireal ce știu să găsească într-o clipită crăpătura în stâncă ce le va salva de turiștii prădalnici. De asemenea, pe aceste stânci, câteodată năpădite de flori multicolore, se găsesc și specii rare de plante.

Deși luate sub protecția statului prin hotărâri de Guvern și legi din anii 1975 și 1998, Toltrele Prutului sunt lăsate de izbeliște. În rezervația peisagistică ocrotită de stat, Toltrele Prutului, au apărut mai multe cariere haotice. Hoții de piatră distrug un monument al naturii cu o vechime de 15-20 de milioane de ani, și de o importanță geologică imensă, fără a se teme că vor fi reținuți sau că încalcă legea. Peste tot,

în arealele cele mai pitorești, în rezervațiile peisagistice au apărut o mulțime de cariere neautorizate, mai mari sau mai mici, de unde se extrage piatră, nisip și alte zăcăminte minerale. Grupuri de pietrari distrug stâncile fără să cunoască valoarea și importanța acestor monumente ale naturii neperche în Europa. Pentru comparație, vom spune că șirul de stânci de coral, ce continuă pe teritoriul Ucrainei, sunt ocrotite cu adevărat de către stat.

Și toate aceste fărâdelegi, în loc să fie creată o adevărată rezervație de unicat pe întreg mapamondul, care ar aduce țării beneficii incomensurabile ca imagine și o atracție turistică la nivel internațional.

peste scheletele calcaroase ale strâmoșilor, iar recifele pot să se ridice la înălțimi de sute de metri formând munți calcaroși subacvatici.

Toltrele Prutului sunt concentrate pe o suprafață restrânsă, în bazinele râurilor mici Larga, Vilia, Lopatnic, Draghiște, Racovăț, Ciuhur și

Abonarea 2015

Continuă abonarea pentru anul 2015 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC”, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu CARCEA - redactor
Vitalie NICA - redactor

ADRESA NOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.
Dat la tipar 15.05.2015

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică